Pocztową należytość uiszczono ryczałtem.
Почтову оплату заплачено гуртом.

РІК І. ЛЬВІВ 10. ҐРУДНЯ 1927. Ч. 7.

УКРАЇНСЬКИЙ ЕМІҐРАНТ

Орґан Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами у Львові.

Редакція і Адм.: Львів, Городецька 95, І. п. Чекове конто П. К. О. 153.315. Тел. 37-14.

Річна передплата на рік 1928: В краю — 8 зол.; в Америці і Канаді — 1 доляр; в Бразилії — 2·50 мільрайси; в Арґентині — 3·50 песа; у Франції — 15 франків; в Німеччині — 4 марки. — Один примірник 35 сот. — Хто заплатить цілорічну передплату за 1928 р. — тому будеться висилати часопис даром до кінця 1927 р.

Українські Еміґранти!

Не кидайте рідної землі!

Коли мусите їхати на чужину, то інформуйтеся у всіх справах в свому Товаристві. Вступайте в члени свого Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами! Передплачуйте, читайте і поширюйте свій часопис „Український Еміґрант"!

Адреса Товариства і Редакції: Львів, Городецька 95. І. поверх.

Інформаційне Бюро

Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами

ЛЬВІВ, вул. Городецька 95. І. поверх

дає безплатно вірні інформації у всіх еміґраційних справах до европейських і заморських країв. — Бюро отворене від години 9-ої до 1-ої рано і від 3-ої до 6-ої години пополудні. — На письмену відповідь проситься долучити почтовий значок за 25 сотиків.

Орґанізаційний місяць.

Товариство Опіки над Українськими Еміґрантами у Львові прямує до цілі, щоби в найкоротшому часі створити сильну орґанізацію опіки над українськими еміґрантами. Своєї праці Товариство не веде тайком, але оголошує її явно в свому орґані „Український Еміґрант“.

За короткий час, бо почавши від 1. жовтня цього року до нинішного дня, так представляється праця Товариства:

Видається двотижневик „Український Еміґрант“ як інформаційний часопис для еміґрантів в краю і для нашої еміґрації за границею.

Видано книжечку: Українсько-англійські розмови „Учіться по анґлійськи“ як самоучок для цих еміґрантів, що виїзджають до Канади і Зєдинених Держав Америки.

Видано найновіщий польський закон про еміґрацію.

Отворено у Львові при вул. Городецькій 95. власнє інформаційне Бюро в справах виїзду до европейських і заморських країв. За короткий час Бюро це уділило сотки інформацій устно і писемно нашим еміґрантам в ріжних справах.

Президія і Секретаріят Товариства стоять у тісному контакті з Еміґраційним Урядом і Міністерством Праці та Суспільної Опіки. На основі меморіялів до цих інституцій має Товариство запевнення, що значне число українських рільних робітників вже в найблизчому сезоні знайде працю в Німеччині, та що меморіял Т-ва в справі опіки і допомоги еміґрантам до Канади буде частинно узгляднений. Товариство перше звернуло увагу суспільної опінії на еміґраційну лихву і робить старання для роздобуття дешевих кредитів в ціли її поборювання.

Товариство навязало вже контакт з деякими українськими орґанізаціями на чужині в ціли заснування там відділів Товариства.

В останніх днях приступило Товариство до орґанізації своїх кружків в краю і деякі подання о заснування кружків вноситься вже до компетентних властей. Праця над основуванням кружків буде ведена інтензивно і місяць грудень і січень будуть орґанізаційними місяцями кружків Товариства.

Орґанізаторів кружків, до котрих звернулося наше Товариство, проситься, щоби вони скоро полагоджували формальности при заснуванні кружків, а передовсім, щоби скоро зібрали підписи членів на статутах Товариства і деклcostяціях до воєвідств і надсилали їх до Товариства в тій ціли, щоби Виділ Товариства міг затвердити основування кружка і віддати подання до реєстрації відносному Воєвідству.

Дотеперішна праця нашого Товариства знайшла для себе признання і зрозуміння серед української суспільности. Але Товариство здає собі докладно справу з цього, що без повітових кружків орґанізаційна праця не буде завершена і досконала, та не можна буде повести як слід інформаційної служби і опіки для українських еміґрантів.

Стан нашої еміґрації в зимі.

Зимові місяці від листопада до кінця лютого, як в минулих роках, так і цього року, сповнять у нас т. зв. мертвий еміґраційний сезон. Це явище поясню́ється тим, що склад нашої еміґрації є майже виключно рільничий, на ринках праці в Европі і Північній Америці нема під цю пору полевих робіт, а сільсько - господарські праці виконується там при помочі зредукованих значно робучих рук. Про працю в промислі, фабриках і копальнях при відомому в цілому світі безробітті навіть нема що мріяти нашим еміґрантам.

Узгляднюючи вплив зимової пори на рільну господарку і безробіття в промислі, також закони ріжних держав не допускають напливу чужих еміґрантів до своїх країв.

Сучасний стан нашої еміґрації представляється ось як:

Німеччина. В 1927 р. було тільки кількасот робітників, занятих в Німеччині. Вони повернули вже на зимовий сезон до краю. Через цілу зиму буде Німеччина замкнена для наших еміґрантів, а виїзд нових еміґрантів до Німеччини зачнеться щойно при кінці місяця лютого і в березні (марті).

Франція. Справа представляється подібно, як у Німеччині. Державні уряди посередництва праці можуть дістати в зимовім сезоні замовлення на дуже незначне число робітників до копалень вугля у Франції, про що будуть оголошення в часописах.

Зєдинені Держави Америки. В місяці грудні мають виїхати ті рільники й рільничі родини, які одержали американські візи при кінці місяця жовтня. На місяці січень і лютий видав американський консулят незначне число карт вступу для цих осіб, які мали карти вступу на візи з 1923 р. Ці особи мають шанси одержати тепер візи і виїхати до Америки. Поза ними можуть одержати американські візи жінки і діти до 18 літ, які не належать до квоти, а для яких мужі, зглядно батьки, американ. громадяне, вистараються в департаменті праці в Вашинґтоні дозвіл на видачу віз.

Канада. В зимових місяцях можуть виїхати до Канади родини й служниці, для яких мужі, зглядно роботодавці, вистаралися дозвіл на вїзд до Канади (перміт, аплікацію). Самітні мущини можуть виїхати до Канади в зимову пору тільки ті, для яких свояки або роботодавці в Канаді вистараються т. зв. номінаціон з афідавітом. Робітники рільні, служниці і рільничі родини будуть могли виїхати без афідавіту до Канади щойно в місяці березні(марті). В тій справі не закінчені ще переговори між польським урядом і канадійськими залізничими компаніями.

Куба і Мексик. Зізволення на пашпорти на виїзд до цих країв буде видавати Еміґраційний Уряд тільки тим особам, які предложать йому потверджене польським консулятом в Ню Йорку візвання до праці через свояків або роботодавців.

Бразилія. Тому, що в Полудневій Америці небаром скінчиться літо і не буде заробітків при полелих роботах, як також з причини недостачі зарібків в промислі і ремеслі, остерігається також перед еміґрацією до Бразилії.

Арґентина. Цей загальний застій еміґрації в мертвому сезоні спричинив, що багато еміґрантів в пошукуванні за працею виїзджає до Арґентини. Коли узглядниться, що в Арґентині також панує безробіття в промислі і вже в місяці березні (марті) кінчаться літні роботи в полі, а звільнені з полевих занять рільні робітники побільшають ще число безробітних по містах, стане ясним, що еміґрація до Арґентини є в часі від тепер до кінця серпня шкідлива.

Зимовий мертвий сезон не означає цілком, що еміґрація з Польщі взагалі припинена. Навпаки в зимових місяцях приготовлюються договори й пляни до весняного еміґраційного сезону і є всякі признаки, що еміґрація з Польщі в 1928 р. прибере більші розміри, як це було попередніх літ.

Українська суспільність,а передовсім Товариство Опіки над Українськими Еміґрантами мусить використати мертвий еміґраційний сезон на збудування і скріплення еміґраційної орґанізації, а передовсім на отворення своїх кружків на це, щоби надходячий весняний еміґраційний сезон не застав нас неприготованими.

IV. Конґрес Обєднання Українських Орґанізацій в Америці.

Дня 26. жовтня відбувся в Українському Народньому Домі у Філядельфії IV. Конґрес Обєднання українських орґанізацій в Америці. Обєднання, це орґанізація, що лучить в собі багато українських установ у Зєдинених Державах Америки і якої головною ціллю несення фінансової помочі старому краєві.

Конґрес тревав один день. Порушено на ньому багато питань внутрішньої орґанізації, обмірковано всесторонньо справу піддержання Рідної Школи в старому краю, крім цього виголошено декілька рефератів засадничого характеру.

Українське громадянство в старому краю повинно в першій мірі звернути свою увагу на фінансову акцію Обєднання. В тій цілі подаємо тут в скороченні фінансовий звіт, предложений конґресові.

Звітовий рік Обєднання за мин. рік зачинається від жовтня. І ось за час від жовтня 1926 до 20. жовтня 1927 приходи Обєднання виносили 21.915,32 долярів, розходи за той час винесли 20.254,80 долярів, у касі лишилося 1.660,52 долярів. Із розходованої суми 20.254,80 дол. вислано на Рідну Школу 5.150 дол., на інвалідів 2.200, на „Дім інвалідів (окремо) 1.600, на політичних вязнів 1.600, на памятник Франка 675, на Т-во „Просвіта“ у Львові 650, на сироти 655, письменникам і журналістам 610 дол., на париський процес 414, на „Народній Дім“ у Сяноці 355 дол., на видання творів Франка 300, на Ремісничу Бурсу у Львові 300, збірка для села Матинева 200, на українську пресу 175, вдові по пок. Вітовськім 105, на Наук. Т-во ім. Шевченка у Львові 75, на Національний Музей у Львові 100, на ґімназію в Чорткові 75, на дім в Ярославі 67, на Рідну Школу в Бережанах 50, на допомогу стрільцям 50, на памятник Шевченка в Київі 50, на Центр. Союз українського студентства 50, на Народній Дім у Яворові 50, на захист для письменників 25, на Нар. Дім у Чорткові 25, на „Просвіту“ в Мелні 25, на Нар. Дім у Холмі 25, решта це дрібніщі жертви, кошти пересилки грошей до краю, кошти ведення канцелярії, почтові марки, друк проспектів і т. п. Допомоги вислано на найпекучіші потреби в краю, при чому респектовано й волю жертводавців, які присилали до Обєднання також гроші на ріжні місцеві цілі.

Цікаво булоб поглянути на жертвенність американських українців у поодиноких місяцях. Приплив жертв до Обєднання був найслабший в місяцях: серпні (838,82 дол.), липні (865,92), квітні (944,83), травні (1.080,10), а також в місяцях жовтні-падолисті 1926 р. (разом 1.710,75 дол.). Інші місяці були далеко кращі. Так у грудні 1926 р. Обєднання зібрало 1.701,92 дол., в січні 1927 р. 2.167,52, в лютім 3.240,53, в березні 1.438,97, у червні 2.103,85, у вересні 1.954,57, а в жовтні (до 20-го) 3.498,73 дол.

Коли порівнати приплив Обєднання в останніх трьох роках, то в 1925-ому році воно зібрало 19.679,23 дол., а в 1926-ому році 17.816,51 дол., а в 1927-ому році, як уже подано вище, 21.915,32 дол. Разом отже в цих трьох роках вплинуло до Обєднання 59.411,06 дол. З тої суми вислано до краю: в 1925 р. 16.223,87 дол., в 1926 р. 15.935,65 дол., в 1927 19.777,60 дол. Разом за три роки: 51.937,12 дол. В звітовому році Обєднання зужило на видатки на діловодство, які обмежено до необхідних конечностей, усього 477,20 дол., себто мало що більше як 2 проц. загального приходу.

Наведені цифри говорять краще за все про ту велику роботу, яку виконує за океаном Обєднання українських національних орґанізацій. Ідейним, невтомимим керманичем Обєднання належиться дійсно найбільше признання і найглибша подяка за їх важку, але таку плодотворну працю.

На кінець конґресу вибрано новий виконавчий комітет, котрий виділив із себе екзекутиву. В склад екзекутиви увійшли: Ом. Рєвюк як голова, Борисевич і Шабатура як заступники голови, д-р Мишуґа як секретар рекордовий, д-р Клодницький як фінансовий секретар, О. Левицький як касієр, о. Иванишин і Дармограй як контрольори.

Чого не вільно забути?

На весну 1928 р. має виїхати до Канади значне число рільних робітників без афідавіту. В тому числі в першу чергу повинні бути зареєстровані ці рільні робітники, що були призначені до літних транспортів в 1927 р., а які не могли виїхати з тої причини, що канадійський уряд здержав приїзд цеї катеґорії еміґрантів з днем 1. червня 1927 р. Ці українські еміґранти, яких начисляється звиш 3000 душ, приготовані були вже цілком до виїзду і корабельні товариства визначили їм навіть речинець до транспортів. Вони задаткували вже корабельні карти, повибирали пашпорти зі староств, попродали або позаставляли свої ґрунта в ціли роздобуття грошей, потрібних на подорож, або попозичали ті гроші на грубий процент.

Ці еміґранти повинні виїхати перші в надходячому сезоні, бо супроти них засягнули ріжні еміґраційні чинники зобовязання.

Безробіття в Польщі.

По статистичним даним Державних Урядів Посередництва Праці було в Польщі в останньому тижні 132.687 безробітних, в тому 32.692 жінок. Число безробітних зросло за останній тиждень о 8.612 осіб.

Державні Уряди Посередництва Праці подають виказ тільки тих безробітних, що є зареєстровані в тому уряді і які мають право на допомогу з причини безробіття. На ділі є це тільки незначний процент безробітних, бо не є зареєстровані всі безробітні по малих місточках і селах. Там панує загальне безробіття і нема змоги заробити навіть 50 сотиків на тиждень.

Народній довг супроти бразилійських українців.

Українська еміґрація до Бразилії зродилася в горячці. В р. 1896 і 1907 виїхали до Бразилії десятки тисяч українських родин і рільних робітників без ніяких інформацій, без ніякого проводу в бразилійські праліси. Їхали люде без знання португальської мови, краю і життєвих обставин, їхала армія без провідників. Наша бразилійська еміґрація була правдивим зразком дикої „а ля діябль“ еміґрації.

Наслідки такої еміґрації були фатальні. Багато українських еміґрантів вигинуло вже в перших роках наслідком заразливих недуг, багато здичіло в боротьбі з бразилійським пралісом. Тільки завдяки великій масі народу і його задивляючій життевій силі і відпорности на всякі злидні, осталося до нинішних днів яких 80.000 українських кольоністів в провінціях Парані, Санта Катаріна і Ріо Ґранде. Там ведуть вони марне життя без надії на кращу будучність, без надії на якусь поміч, без ніяких майже звязків з рідним краєм.

Дивним було і є ще до сьогодні відношення української суспільности до наших бразилійських еміґрантів. Їх народжених проти волі цієї суспільности, уважано і уважається за певного роду байстрюків, супроти яких не мається ніяких обовязків. Бідькалися досить над заістнуванням цієї еміґрації, вказували на шкоду з цієї причини для народу, жалували потерпівші жертви, а вкінці суспільність перестала інтересуватися своїми дітьми в Бразилії. Тільки виїмково деякі інтелігентні одиниці як Клим **Ґутковський**, проф. Петро **Карманський, Петрицький, Шпитко** важилися на власну руку і ризико поїхати в бразилійські праліси. Також церковна орґанізація не багато журилася українцями в Бразилії і вислала тамтуди всего кількох місіонарів-Василіян. Давний австрійський уряд, який до спілки з бразилійськими аґентами був головним виновником бразилійських еміґраційних „горячок“ в останніх часах перед війною замість прийти з помічю українським еміґрантам робив спроби, чиби не можна дечого заробити на цих еміґрантах. Колиж побачив, що з цеї еміґрації не буде для нього ніяких зисків, задоволився торговлею кави зі сао-павлівськими плянтаторами. Взагалі українську еміґрацію до Бразилії полишено на ласку божу, а властиво на спекуляцію бразилійських „патріотів“, яким присвічує ідея, що українці в Бразилії колись зовсім пропадуть і витвориться з них тип „хоробрих“ бразилян.

Марний стан української еміґрації до Бразилії ярко ріжниться від еміґрації до цього краю інших народів. Німці при допомозі свого уряду і цілої суспільности створили в Санта Катаріна взірцеві кольонії. Італійці в Сао Павльо добре зорґанізувалися і дають собі раду навіть з таким чинником, як плянтатори кави. Поляки перед війною завдяки праці громади інтеліґентних піонірів, а по війні також при помочі державних чинників закріпилися на кольоніях в Парані.

Насувається пекуче питання, чи українська суспільність в старому краю виреклася раз на завжди своїх дітей в Бразилії, чи не має вона сили і способів занятися ними?

Нам видається, що справа вдержання і розвитку нашої еміґрації в Бразилії не є цілком безвиглядною. Маємо досить сили й багато способів до цього, аби виратувати наших „бразилиян“ і не через це, щоби їх звідтам кудинебудь переселювати, але, навпаки, щоби через піонірську працю і доцільну орґанізацію піднести її матеріяльний добробут і інтелектуальний уровень.

Сила знаходиться в масі наших еміґрантів в Бразилії, а матеріяльні засоби в природному багацтві і просторі краю. Наша суспільність повинна тільки сплатити довг, який від десятків літ затягнула супроти нашої бразилійської еміґрації, а саме дати цій еміґрації новочасні орґанізаційні форми і піонірську розумну активність. Під цим оглядом здається розпічне діяльність наша церковна орґанізація. Але сама місійна акція є неви-

старчаюча. Українська суспільність в старому краю мусить подбати, щоби до Бразилії вислати можливо як найбільше технічних піонірів, як: інжинірів, агрономів, кооператорів, учителів — взагалі людей здорових, метких і підприємчивих, з практичним і організіційним змислом. Піоніри ці мусять бути приготовані на це, що поїдуть не до якогось „раю“ на легке життя і вигоди, але що там чекає їх тяжка праця і тверда доля, може твердша, як доля самих еміґрантів і теперішних кольоністів. Ці піоніри не повинні зиркати за якоюсь посторонною поміччю, або зneохочуватися тим, як цієї помочі не дістануть, не повинні бути вигідніщі як наші еміґранти, навпаки, вони повинні виказати більше гарту від еміґрантів.

Чи знайдуться серед нашої суспільности піоніри типу джек-лондонівського „Сина Сонця“?

Деякі приятелі „Українського Еміґранта“ сумніваються в тому. Одначе редакція нашого часопису є певна, що серед нашої суспільности в краю знайдеться поважна громада піонірів до праці і боротьби в бразилійських пралісах, що знайдуться сильні люде, які сплатять довг нашим бразилійським еміґрантам.

Маючи ту певність, пускаємо в світ нинішну нашу статтю для дискусії загалу, а одночасно розписуємо конкурс на наших майбутніх бразилійських піонірів.

З увагами, проєктами і офертами треба звертатися до Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами у Львові. Товариство зі своєї сторони може вже сьогодні приобіцяти майбутнім піонірам, що поробить старання у польського і бразилійського уряду, щоби уможливити їм виїзд до Бразилії і можливість піонірської праці.

Зєдинені Держави Америки.

ЧИ ПОТРІБНЕ Є ТОВАРИСТВО ОПІКИ НАД УКРАЇНСЬКИМИ ЕМІҐРАНТАМИ?

На перший погляд видавалося би, що в Зєдинених Державах Америки не потреба ніякого товариства опіки над еміґрантами а то з двох оглядів: 1) Зєдинені Держави Америки є найкультурніщою в світі країною, а закони і сама власть дає іміґрантам достаточну охорону і поміч, 2) в останніх часах обмежена є до невеликих розмірів іміґрація до Зєдинених Держав Америки.

Мимо цієї правди життєва практика показує, що саме в Зєдинених Державах Америки більш потрібне є товариство опіки над українськими іміґрантами, як в якому іншому краю. Найважнішим мотивом для цього є обставина, що в Зєдинених Державах Америки живе найбільше українських еміґрантів і ще не є пірвані родинні та приятельські звязки зі старим краєм. З цього випливає взаїмне притягання і ріжного роду заінтересування обох сторін, а ці відносини дають багато місця до ріжного роду визиску і втрат еміґрантів. Наведемо тут тільки найяркіщі з них.

Безнадійні афідавіти і пріпеди. Після закінчення світової війни дуже багато українців, замешкалих в Зєдинених Державах Америки не числячися з ніякими іміґраційними обмеженнями, виробляло афідавіти і закуповувало в Америці корабельні карти для своєї родини, свояків і приятелів. Вироблювання нотаріяльних афідавітів не є в Америці нічим обмежене, так само закупно корабельних карт т. зв. пріпедів, не зважаючи на це, чи даний еміґрант може виїхати до Америки чи ні. Таких афідавітів виставлено в Америці безліч і кошти їх виставлення пропали марно. Також закуплено для самої Польщі в ріжних корабельних товариствах і їх аґентів в Америці сотки тисяч пріпедів, які вистарчали би на перевіз еміґрантів з Польщі, після призначених для неї квот, більше як на десять літ. Коли життєва практика показала безнадійність афідавітів і передчасність набування пріпедів, наші американські українці почали масово відбирати гроші за пріпеди від корабельних товариств і їх аґентів. Припустім, що в Америці від 1921 до 1925 р. виставлено для українських еміґрантів зі самої Польщі найменше 20.000 безнадійних афідавітів і набуто стільки пріпедів, то рахунок втрат представляється в приближенні ось як: 20.000 афідавітів по дол. 5 рівнається дол. 100.000. При уневажненні пріпедів, які до р 1924 коштували дол. 114 стягається 10% без почислення відсотків за лежачі в корабельних компаніях гроші за пріпеди. При цій нагоді втратили українці в Америці на уневажнених пріпедах найменше дол. 218.000 з потручень і других стільки, коли числити, що не заплачено їм принайменше 5% хочби за два роки лежачі в корабельних товариствах гроші. Рахунок втрат з безнадійних афідавітів і пріпедів виносить звиш пів міліона долярів, які заплатили американські українці тільки тому, що в Зєдинених Державах не було інформаційної служби для еміґрантів.

Незнання американських законів. Дивним могло би видаватися, що американські українці не знають американських іміґраційних законів і розпорядків. А преці нь це факт і він болючо дає себе відчувати. Новий американський закон дає привілеї на вїзд до Америки в визначених квотах деяким катеґоріям осіб, а саме: 1) виквалiфікованим рільникам, родичам і дітям від 18—21 літ американських громадян. При цьому від рільників вимагається афідавіту від якогось американського фармера, а для родичів і дітей від 18—21 літ мусять вистаратися американські громадяне о дозвіл на видачу візи в Департаменті Праці в Вашинґтоні. Далі цілком без обмеження, поза квотою, мають право виїхати до Америки жінки й діти американських горожан до 18 літ, які мусять вистаратися в Департаменті Праці в Вашинґтоні дозвіл на видачу візи. Далі уроджені в Зєдинених Державах особи до 21 літ мають право одержати американські пашпорти через американські консуляти в Европі; вкінці реемігранти з Америки мають вільний

поворот протягом одного року, наколи перед від'їздом з Америки вистаралися в Департаменті праці в Вашинґтоні т. зв. „permit to reenter". З цих привілеїв іміґраційного закону, який є важний тільки до 1 липня 1928 р. дуже в незначній мірі скористали наші американські українці тільки завдяки цьому, що в Зєдинених Державах Америки не було свого інформаційного бюра.

Натуралізація. Українців в старому краю дивує ця обставина, що в Зєдинених Державах Америки живе ще й досі дуже багато українців від довшого вже часу, які мимо цього, що мають можність стати американськими громадянами, не є ними досі, а навіть деякі не внесли ще деклярації на американське громадянство. Виною цього в значній мірі є недостача своєї інформаційної служби в Америці.

Депортації. В останньому часі депортується значна скількість українських еміґрантів зі Зєдинених Держав. Депортація для еміґранта, це свого роду смерть для него і велика матеріяльна втрата для його родини, якщо таку має в Америці. О скільки нам відомо, нема в Зєдинених Державах української інституції, яка старалася би допомогти в нещастю депортованим і їх своякам, а долю їх взяли в свої руки чужі бизнесмени-адвокати.

Ренти. Майже всі стейти Північної Америки мають закони, на підставі яких признається відшкодування-ренти для потерпівших в нещасних випадках при праці. Надто майже кожний українець є асекурований в якомусь товаристві на випадок інвалідства, старости або смерти. В більшій скількости випадків мають право до рент рідня або спадкоємці потерпівшого, о скільки на час докажеться це право. Нещасних випадків в Америці є дуже багато. Міжнароднє Бюро Праці в Женеві подає, що в Зєдинених Державах Америки занотовано в промислових підприємствах в одному 1924 році 21.232 смертних випадків, а 2.324.829 випадків ушкодження тіла. Між потерпівшими є певно значне число українців. Признати належить, що під оглядом обезпечення, українські орґанізації зробили дуже багато, але все таки лишається люка — а саме заходи в справі ренти для родин і спадкоємців потерпівшого, які живуть в старому краю.

З наведених вище примірів ясно виходить, що в Зєдинених Державах Америки **потрібна** є орґанізація опіки над еміґрантами, яку повинні створити американські українці без ріжниці на їх політичну, суспільну і віроісповідну приналежність.

ВИБОРИ.

Дня 8. листопада 1927 р. відбулися в цілих Зєдинених Державах Америки вибори до повітових і міських установ. На загал перевагу мала республіканська партія.

В цих виборах живу участь взяли також українці — американські громадяне і де-не-де мали успіхи. В місті Олифанті Па. вибрано українців: Михайла Митренька на шкільного директора, Павла Прибулу на мирового суддю, Данила Міжика на міського радного, Макара Вільху, Данила Гаврана і Степана Мацейовського на констаблів.

Т-во св. Рафаїла в Канаді.

Цю інформаційну статтю, написану п. Д. М. Ільчишином, секретарем Товариства ім. св. Рафаїла, подаємо за Канадійським Альманахом на рік 1927. „НОВЕ ПОЛЕ", виданим у Вінніпеґу, столиці провінції Манітоба, заходом Товариства ім. св. Рафаїла.

Дня 17. IX. 1903 р. заложили українці в Монтреалі товариство „Опіки Переселенців". Головою вибрано Володимира Анастазієвського, писарем Якова Сисака. Вкладка була 15 центів місячно. Це була читальня з обовязком опіки над приїзжими українцями.

Це товариство змінило одначе по двох роках назву і щойно в 1924 році, коли уряд в Канаді розважав справу свобіднішої іміґрації до Канади, щоби вихіснувати природні багацтва того краю і оживити його по війні, вигинула гадка про потребу українського товариства опіки над переселенцями.

На зїзді в місті Саскатуні, Саск., дня 18. XI. 1924, представив потребу товариства опіки над українськими переселенцями епископ Никита Будка.

Український зїзд у Вінніпеґу, який відбувся дня 11. XII. 1924. вибрав комітет з трьох людей, пп. Д. М. Ільчишина, К. С. Продана, В. Біберовича, який мав приготовити основання товариства. Комітет приготовив устав і перші установчі збори товариства відбулися дня 4. січня 1925 р. в салі при вул. Селкірка ч. 623. На зборах обмірковано устав і спосіб переведення чартеру на цілу Канаду. Два відпоручники товариства пп. Яків Майданик і Теодор Борецький відбули поїздку від 6-го до 25-го березня 1925 р. до Британської Колюмбії й оглянули там свобідні землі, які також надаються під управу садовини і огородовини. Українці можуть також осідати в тій гарній провінції, знаній зі свого лагідного підсоння.

Перший раз вислало товариство свого відпоручника до поїзду на дворець Сіенара дня 6. травня а на дворець Сіяпара дня 12. травня 1925 р., щоби порозмавляв з приїзжими іміґрантами і дав пояснення, які були би для них потрібні. Дня 17. березня 1925 р. розіслало товариство свій перший обіжник, щоби пояснити свої завдання і завізвати українських фармерів, щоби зголошували місця до роботи по фармах для робітників і робітниць зі Старого Краю, а також свобідні фарми в околицях, де живуть українські фармери і гомстеди (державні наділи).

В початках діяльности помогли Товариству в переведенні орґанізації відпоручники Старого Краю, д-р В. Бачинський, і о. Йосафат Жан, канаді-

єць-француз з уродження, що знає українську, анґлійську і французьку мову.

В часі від 3. IV. до 15.VII. 1925. значить за півчверта місяця вспіли вони відбути 2 наради в Міністерстві Іміґрації в Оттаві, а також у відповідних урядах і Міністерствах провінцій Манітоби, Саскачевану, Алберти, Британської Колюмбії і Квебеку, оглянути фарми українських господарів, оглянути свобідні землі, відбути кілька віч з фармерами і написати число звітів та меморіялів в справах опіки над українськими еміґрантами, а також в справі українських заточенців на острові Куба і українців в Боснії.

Відпоручники з Европи відбули зі старшиною „Товариства Опіки" у Вінніпеґу наради дня 5-го, 29-го, 30-го травня 1925 р. і обміркували справу опіки й охорони українських іміґрантів в подорожі й при роботі. Дня 18. червня 1925 р. виїхав д-р Бачинський з Вінніпеґу.

Дня 10-го липня 1925 р. відбув нараду зі старшиною „Товариства Опіки" у Вінніпеґу в домівці товариства шеф державного поселенчого відділу п. В. Й. Блек з Монтреалу.

В днях 6—30 серпня 1925 р. виїхав голова Товариства п. С. Савула на поїздку і перепровадив наради і віча в Ледуці, Едмонтоні, Мондері, Веґревіллю, Лемонті, Алта, в Принс Алберті, Саскатуні, Врокстоні, Канорі, Саск. в Роблїні Ман.

Дня 24. лютого 1926 р. наспів до „Товариства Опіки" в Канаді чартер на всі провінції Канади, на підставі котрого відбулися дня 7. травня 1926 р. орґанізаційні збори основників в будинку парляменту. Прочитано чартер і устав. Ухвалено відзнаку і печатку і вибрано старшину, яка від тепер провадила діяльність товариства на леґальній підставі чартеру.

На засіданні 28. травня порішила старшина видати збірку описів про Канаду, щоби представити умовини праці в правдивім світлі і дати українському громадянству як найвірніші пояснення. Розпочалася зараз робота над збірником „Нове Поле".

Дня 19-го червня 1926 р. утворила старшина „кольонізаційну секцію", а провід над нею обняв п. В. Біберович.

Старшина Товариства переслала до Міністерства Іміґрації меморіяли в іміґраційних справах і порозумівалася письменно і особисто з Іміґраційним Урядом у Вінніпеґу. (Шеф п. Т. Джеллей) а також у Державнім Кольонізаційнім Бюрі у Вінніпеґу (Шеф Д. Джансон).

Товариство старається подати українським селянам і робітникам, поодиноким особам і родинам поміч і опіку в усіх справах подорожі до Старого Краю і зі Старого Краю.

Листи напливають до Товариства з Галичини, Буковини, Чехословаччини, Франції, Німеччини, Югославії, України, Австрії, Данціґу, Білоруси, Бразилії, Мексика, Куби, Арґентини, Манджурії, Китаю, зі Зєдинених Держав а найбільше з Канади. Постійна переписка йде з „Товариством Опіки" у Львові.

За роки 1925 і 1926 до дня 25. листопада 1926 досягнули письма „Товариства Опіки" у Вінніпеґу число 2392.

Товариство видало летючку про Канаду, яку написав Іван Козак з Ландонвилу, Алберта а також летючку про Бразилію, написану довголітнім бразилійським поселенцем В. К. Вийшла брошурка на 8 сторінках про цілі товариства з під пера С. Савули під заголовком „З моєї поїздки". Видано листівки в синьо-жовтій красці і листівки з картою українських осель в Алберті, Саскачевані і Манітобі. Приготовлено матеріял до канадійського альманахи „Нове Поле".

Відпоручники Товариства виходили в р. 1926. до поїздів 134 рази, щоби стрінути переселенців, поговорити з ними і подати потрібні вказівки.

Як можна стати громадянином Канади?

Хто приїзджає до Канади і осідає там до праці на фармах або в місті, стає мешканцем Канади і має право до свобідної подорожі по Канаді і до зарібку та стоїть під опікою державних властей.

Мешканець Канади не має одначе всіх прав в державі, коли не стане громадянином Канади, яка є домінією Британської Імперії.

Щоби стати громадянином Канади, треба мешкати на території Британської Імперії пять літ а рік в самій Канаді.

Хто з Канади не виїздив, той по пяти літах має право вносити подання о громадянство.

В часі пяти літ не можна виїздити з Канади до чужої держави, хіба до других країв Британської Імперії.

Коли минув приписаний час, треба удатися до писаря околичного суду — Каунти Корт або Кінґс Бенч. Там видадуть відповідні друки, які виповнюється докладно і передається писареві суду. Рівночасно складається таксу в сумі 5 долярів.

По трьох місяцях одержить чоловік візвання до судді в справі подання о громадянство. На означений час треба ставитися перед суддею, а цей розмовляє з аплікантом, щоби переконатися, чи аплікант має умовини, щоби дістати громадянські папери. Аплікант мусить вміти по анґлійськи або по французьки й бути бездоганного характеру.

Коли суддя прийме аплікацію, тоді висилає він цю аплікацію до Державного Секретаря „Секретарі ов Стейт" в Отаві. Державний Секретар присилає аплікантові з Отави друк з відповідною присягою — Овт ов Аліджєнс —. Аплікант йде до нотаря або комісаря для присяг — тут виповнює цей папір і підписує. По підписанні присяги висилає її аплікант назад до Державного Секретаря в Отаві.

По якімсь часі присилає Державний Секретар з Отави аплікантові громадянську грамоту, виготов-

лену на відповіднім папері з державним гербом. Це грамота на громадянина Британської Держави.

До найважніших пояснень, як стати громадянином Канади, додати треба, що коли аплікант має діти у віці понизче 21 літ, які родилися поза границями Британської Імперії, то включає їх до своєї аплікації і вони в цей спосіб стають громадянами Британії а такса лишається ця сама, це є 5 долярів від аплікації.

Хто одержав громадянство на підставі старого закону з перед 1914 року, цей є лише громадянином Канади, може одначе стати громадянином Британської Імперії, коли внесе подання до Державного Секретаря в Отаві і зложить 3 доляри як таксу.

Ріжні вісти.

Українець членом Наукового Еміґраційного Інституту. Довідуємося, що членом Наукового Еміґраційного Інституту в Варшаві іменовано ред. І. Івашка зі Львова.

Смерть визначного Українця. В місті Олифант, Па помер Микола Кисілевський, місто-предсідник т-ва „Згода Брацтв“. Покійник уродився на Лемківщині в селі Ставище, грибівського повіту.

Відчит про Перу. Дня 9. грудня ц. р. в салі Технольоґічного Інституту у Львові виголосила п. Марія Богдан-Нiденталь відчит про старинну культуру перувійських Індіян. З цієї високої культури після наїзду Еспанців в 16. віці, лишилися тільки руїни міст і святинь, урни і преціозні прикраси в золоті. Дорогоцінні памятки старої перувійської культури розміщені є тепер по музеях Америки і Европи, а найбільше в Берліні. Про пляни створення польської кольонії в Перу п. Ніденталь нічого не згадувала.

Український студентський кружок. Дня 5. жовтня відбулися річні збори Українськоро Студентського Кружка в Канорі, в Саскачевані (Канада). На зборах число студентів сягало трийцять. Предсідник Григорій Ф. Стратійчук отворив збори гарною промовою, представляючи значіння та причини, чому кожний український студент повинен належати до Студентського Кружка. Потім покликав д-ра Цимбалістого до слова. Цей щирими словами заохотив всіх до праці та подав де-кілька вказівок.

Проти робітничої орґанізації в Америці. На зборах Національного Товариства Гутників, цебто власників печей, у яких топлять залізну, алюмінiову і мідяну руду, та роблять ріжні стопи і сталь, промовляв В. Бар, голова Товариства і Дж. Емері, правний заступник. Вони оба говорили про небезпеку з боку робітничих орґанізацій і заявляли, що треба поборювати Американську Федерацію Праці на рівні з комунізмом. Емері домагався законів, які обмежилиб право робітників орґанізуватися.

Форд буде управляти власну ґуму. Фордова автомобілева компанія в Детроіт Міч. подала урядово до публичного відома, що її вдалося роздобути від бразилійського уряду концесію, обнимаючу 4 міліони акрів землі в долині ріки Амазонки під заведення там величезної плянтації ґумових дерев. Ця плянтація ґуми буде получена з фабриками Форда власними літаками і кораблями. Ці терени лежать над рікою Тапайоз, допливом ріки Амазонки. Основний капітал підприємства виносить 8 міліонів мільрайсів. Форд обовязався побудувати в новій кольонії дороги, уздоровити край і вибудувати великий маляричний шпиталь на 1.200 ліжок.

Нові автомобілі Форда. Фабрика Фордсон виробила вже перший повний модель автомобіля Форда; його забрано до Фордового музею, де він стоятиме біля послідного виробленого „флівера“ старого типу, що був 15-міліоновим старим моделем. Фордові фабрики вже всі підготовані до масової продукції нових возів і коли підуть повним рухом, то зможуть виробляти до 11.000 автомобілів денно. Зразу одначе ця продукція буде повільніща. В першу чергу Форд мусить виробити 50 до 60 тисяч ріжних моделів автомобілів для продавців на показ. Вже перед кінцем того року він сподіється, що його фабрики зможуть виробляти 2 до 5 тисяч возів денно.

Літаком на Юкон. В останньому часі заведено службу переоження пасажирів і почти з Ванкуверу на канадійські теріторії ріки Юкону до міста Давсону. Перелет літаком з міста Уайтгорз до Давсону виносить 5 годин, коли перед цим на перебуття зимою цеї дороги собачими запрягами треба було 14 днів. Юкон і Клондайк на Алясці вславилися були свого часу великими копальнями золота, а описав їх в чудовий спосіб найбільший американський письменник Джек Лондон.

Від Редакції. Просимо тих українських еміґрантів у Франції, що одержують наш часопис, подати адреси своїх товаришів і знайомих еміґрантів, щоби і їм можна було вислати „Українського Еміґранта“. Просимо також надсилати дописи про життя наших еміґрантів у Франції.

Видає: Т-во Опіки над Українськими Еміґрантами. — За редакцію відповідає: Генрих Рогожинський.
З друкарні Видавничої Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.